

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਡੀ.ਕੇ. ਮਹਾਜਨ, ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇ.

ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਈਅਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ।

1958 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 323-ਡੀ.

ਪਹਿਲੀ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਦਾਅਵਿਆਂ) ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਕਟ (1954 ਦਾ XII) ਐੱਸ. 5-ਮੁੱਖ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕੀ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਦਾਅਵੇ) ਐਕਟ, 1950-ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950) ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226-ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਲਿਖਤ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਕਲੇਮਜ਼) ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ, ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਕਲੇਮਜ਼) ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੋਧ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2(f) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਦਾਅਵਿਆਂ) ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਰੱਟੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੋਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਡੀ.ਐਨ. ਭਸੀਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.-ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੀਫ਼ ਕਲੇਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਦਾਅਵੇ) ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਤਹਿਤ- ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1950 ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਅਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਦਾਅਵਿਆਂ) ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਕਟ, 1954 ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1954 ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲ 1953 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ 4 ਮਈ, 1944 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਦਵਾਰਕਾ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਦੁਆਰਾ 6,00,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਸਲ ਪੋਸਟ ਕਾਰਡ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਡਾਕਘਰ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੀ ਦਵਾਰਕਾ ਦਾਸ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ 90,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਵ, 30 ਨਵੰਬਰ, 1944 ਨੂੰ 6,90,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ C-5 ਅਤੇ C-6 ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ 160 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ, ਭਾਵ 4,800 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਸਾਲਾਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਮੁੱਲ 48,000 ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਾਲਾਨਾ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ 30 ਗੁਣਾ ਜੇ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰ ਹੈ, ਮੁੱਲ 14,40,000 ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 10,00,000 ਰੁਪਏ ਹੈ, ਐਲ. ਦਵਾਰਕਾ ਦਾਸ ਨੇ 1946 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 7,50,000 ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 1946 ਵਿੱਚ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ 8,00,000 ਰੁਪਏ ਸੀ (ਸਿਰਫ਼ ਅੱਠ ਲੱਖ ਰੁਪਏ)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸੰਪੱਤੀ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ 8,00,000 ਰੁਪਏ (ਰੁਪਏ ਅੱਠ ਲੱਖ ਹੀ) ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਲੇਮਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਲੇਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ 10,00,000 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਜਦੋਂ 1954 ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ 8 ਨਵੰਬਰ, 1957 ਨੂੰ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਸੁਓ ਮੋਟੂ (suo motu) ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਤਸਦੀਕ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੋਧਦੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ 15,000 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

- (1) ਕਿ ਕਲੇਮਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਡਰ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਸੁਓ ਮੋਟੂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ;
- (2) ਕਿ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸੰਪਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਅਪ੍ਰਯੋਗਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ; ਅਤੇ
- (3) ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਰੁਟੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸਕੀਮ ਅਤੇ 1954 ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ "ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਦਾਅਵਿਆਂ) ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੰਬਿਤ ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਦਾਅਵਾ' ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

- (i) ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਅਤੇ ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ; ਜਾਂ
- (ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ;

ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ 12 ਦਸੰਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਇੱਕ ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ;

ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(f) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

"2. (f) 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

1954 ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਉਹ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"5. (1) ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-

(ਏ) ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ-ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ-

*

*

*

*

(ਬੀ) ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਗਤੀ 'ਤੇ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੇਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

(2) ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੇਧਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 1954 ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 10 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਵਧੀਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 1954 ਦਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਬਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1954 ਐਕਟ ਸਿਰਫ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵਾ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। 1954 ਐਕਟ ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1)(ਬੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲੇਮਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼

ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 6 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। (3) 1950 ਦੇ ਐਕਟ. 1950 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(3) ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:

"6. (3) ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਕਲੇਮਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾਅਵਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ 1954 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1)(ਏ) ਵਿੱਚ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਧਾਰਾ 5(1)(ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹੀ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਧਾਰਾ 5(1)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੋਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੋਧ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(f) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਧਾਰਾ 5(1)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਕਿ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ 1954 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੂਜੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਖੋਹ ਲਈਆਂ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਚੀਫ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। 8 ਫਰਵਰੀ, 1956 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ, ਭਾਗ II, ਸੈਕਸ਼ਨ 3, ਪੰਨਾ 195, ਮਿਤੀ 18 ਫਰਵਰੀ, 1956 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ। ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1956, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ 4 ਮਈ, 1956 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ 1956 ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਲਾਅ ਟਾਈਮਜ਼, ਭਾਗ VI, ਪੰਨਾ 42 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕੋ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਚੱਢਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-

ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਦੂਸਰਾ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਖਰੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਹਿਜ਼ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ। ਉਸ ਦਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਪਤੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਿਰੇ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਤੇਹਫ਼ੇ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਚਾਨਕ ਰੁਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਬੰਦੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਵੇਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇਸਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ, ਪੋਸਟ-ਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। C-5 ਅਤੇ C-6 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੋਸਟ-ਕਾਰਡ ਦੇ ਲੇਖਕ, ਅਰਥਾਤ, ਦਵਾਰਕਾ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ। ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੋਸਟ-ਕਾਰਡ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਵਾਰਕਾ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਲੇਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਕਿਰਾਏ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਸੀ। ਪੋਸਟ ਕਾਰਡਾਂ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਸੀ-5 ਅਤੇ ਸੀ-6 ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਪੋਸਟ ਕਾਰਡ ਜਾਅਲੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪੋਸਟ-ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋਰ ਪੋਸਟ-ਕਾਰਡ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਉੱਪਰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੋਸਟ-ਕਾਰਡ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਟ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਦੇਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ, ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅੰਬਿਕਾ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਬੀ. ਭੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਐੱਖਾ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਗਲਤੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ

ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਭਾਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡਾਂਗਾ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

(1) A.I.R 1961 S.C. 970.

ਸੀਮਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।